

سەرئیجیک له مەر نووسینه کهی بهریتز ریوار عارف

بهریتز ریوار عارف سکرتری فیدراسونی سهرتاسهری په نابه رانی عیراق له ریکه وتی ۲۰۰۲/۵/۱۶ ووتاریکی به ناو (له په راویزی یاداشته کهی کۆمیتهی به گرخستنی هه وله کان بۆ دادگایی کردنی تاوانبار نزار خه زره جی) که ره وانهی وهزاره تی دهره وهی ئەمه ریکا و یه کیتی ئەوروپا کرابوو، له سهر مالمپهری کوردستان نیتت بلاو کرده وه .

بهریتزیان له سهره تای نووسینه که یاندا باس له هه وله کانی خویان ده کهن بۆ کو کردنه وهی به لگه نامه وههروه ها پالمپشتی کردنی زیاتر له ۶۰ حیزب و ریکخراو بۆ دادگایکردنی تاوانبار خه زره جی. هه لبه ت هه وله کانی ئەم به ریزه ئه رکیکی مروقیایه تی پیروزه و چاره ووانکراوه له هه موو مروث دۆستیک نه خوازه لایه کیکی وه ک به ریتزیان که لیبرسراوی ئورگانیکی مروقیایه تیه. له م رووه وه وه ک مروقیک ده ستخوشی و هاوسه نگهری به ریتزیانم. به لام چه ند تیبی نیه کم دهرباره ی ئەو نووسراوه ی به ریتزیان هه یه. لیسه دا به کورتی ده یخه مه روو.

به ریتزیان ده ستیان بۆ رۆلی وولاته یه کگرتوو ه کان دریتز کردوو له پاش جهنگی جیهانی دوو هه مه وه تا ئەمرو، وه کۆمه لی لایه نیان له سیاسه تی وولاته یه کگرتوو ه کان خستوو ته روو که بۆ هه موو که سیک ئاشکرایه ئە گه ر ته نها گوی له ده نگوباسی نیستگه جیهانیکان گرتی، هه لبه ت ئەوزانیاریانه زیاتر له که وتنی سیتوو ه کهی نیوتن ده چیت، ئەوه ی که کۆله خوینده واریه کیشی هه بی ئەوا ئەو دهرسه ی ئەزه ره. بۆیه ئەمرو به داخه وه ئەوه به ئیکشاف له قه له م نادریت.

ئهمه ریکا وه ک هه موو وولاتیکی دی پر به ده م هاوارده کا به رزه وهندی نه ته وایه تی وولاتی خوی له سه رووی هه موو شتیکه وه یه. وه له وه ده چی ئەوه یاسایه کی سروشتیبی، ئە گه رنا روسیا بو ئەمرو به رگری له رژیسمی عیراق ده کا !!! یان سوقیتی خودا لیخوش بوو بۆ ئەو گانستانی گه یاند به ئەمرو، مه گه ر به زمی ئەو گانستان ئەوان دایان نه مه زران؟؟ وه نمونه له وباره وه زۆرن وه پیویست ناکا سه ری خوینهری پیوه بئیشینم. ئەوه ده سته یه ئەو به رزه وه ندیانه لای ئاشکرایه و له سه ر ئەو بناغه یه ش ده جو لیته وه. ئەو یاداشته به شتیکه له وه ولانه ی که ده دریت بۆ راوه ستان به رووی ئەو سیاسه ته ی که له وانیه وولاته یه کگرتوو ه کان به نیازی به رپاکردنی بی له عیراقدان هه ویش به کارهینانی ئەنفالچی و چه کمه ره ش.

بهریتز ریوار عارف ته نها ده ستی بۆ ئەویه ره گرافه دریتز کردبوو که ده یه وی یه ک لایه نی ده قه که نیشانی خوینهر بدات، به لام ده بوایه ده ست بۆ ئەویه ره گرافه ش دریتز بکات که کۆتایی به یاداشته که ده هینی و من پیم وایه که کاکلی یاداشته که له وی دایه که ده لی (هه لبه ت ئەوه ش به که سیتیکی وه ک نزار خه زره جی نایه ته دی، گۆش کراوه و په رووه رده ی ژیره ده ستی دیکتاتۆری.....) ئەم په ره گرافه ئەوه زه ق ده خاته روو که ئە گه ره کانی به کارهینانی خه زره جی لائیمه ئاشکرایه. بۆیه له یاداشته که دا به راشکاوی ده ست بۆ تاوانه کانی خه زره جی دریتز ده که ین. له هه مان کاتدا یاداشته که شیوه یه کی گله بی به خۆیه وه ده بینی که ده ست بۆ ئەوه دریتز ده کات که وولاته یه کگرتوو ه کان کۆمه لی درووشی به ز کردوو ته وه وه به پیته چه وانیه ئەو دوو روشمانه له وانیه به نیازی به کارهینانی تاوانباریکی وای له دیاریکردنی چاره نووسی عیراقی داها تودا.

بهریتز عارف ده لی: (خستنه روو یاداشته نامه یه کی له م چه شنه ی که لیواو لیو پیا هه لدان و ستایشکردنی ئەم حکومه تانه یه به ر له هه ر شتیکی نیشان دانی چراسه وزی دلسووزی و وه فاداری ئەو لایه نانه یه بۆ سیاسیه ته کانی ئەم حکومه تانه له ناوچه که دا)، له وه ده چیت به ریتزیان ته نها ئەوه نده له ده قه که ده بیین که خویان ده یانه وی بیینن، باقی ده قه که گرنگ

نیه. ئەودەقە سیاسەتی کەسی پەسەند نە کردوو وە سیاسەتی کەسیشی رەت نە کردوو تەو، تەنھا داواکاریەکی خستوو تە رووی ئەو لایەنەکانی کە بۆ نێردراو ئەویش ئەو یە کە تاوانبار نزار خەزەرە جی شایەستەیی ئەو نیه کە هیچ رۆژیکی پێ بسپێردریت لە گۆرانکاریەکانی عێراق یالە داها توویدا، وە ئەمە رەرتکردنەوێی سیاسەتی بە کارهینانی ئەنفالچی و کوردکوژە لە دباریکردنی داها تووی عێراقدا.

هەلبەت دروست بوونی دەستەیی خستە گری هەولەکان بۆ دادگایی کردنی تاوانبار خەزەرە جی لە ئەنجامی ئەو دا بوو کە هەردوو پارتە سەرەکییە کە کوردستانی باشوور خۆیان نە کرد بە خاوەنی ئەو مەسەلە یە و بە پێچەوانەیی خواستی خەلکی کورد ئەو ئەو ئەو کە میژوو یەیان نە گرتە ئەستۆی خۆیان بەو یە کە پالپشتی دادگاییەکی وابکەن کە بۆ یە کەم جار کارەساتی ئەنفال و هەلەبجە لە چوایەو یە کە یاسایی لە وولاتیکی بێ لایەنی وە ک دانمارک دەخریتە ژیریشکین. هەلۆیستی پوزە تیقنەنی پارتەکان بەرانبەر ئەو تاوانبارە بە شینو یە کە ئاشکرا جیگەیی سەرسورمانی دوستانی کورد بوو لە وولاتی دانمارک و هەموو جیهان. ئەم هەلۆیستە و چۆلی گۆرە پانە کە وابکرد کە ۱۳ کەس لە کۆتایی ئۆکتۆبەری ۲۰۰۱ دەستەییە کە دروست بکەن.

دەستەییە کە شیل گێرانە تا ئەمرۆ بە خەباتی ئەندامانی و خەلکی دلسوزی وە ک ئیو سەدان دوکیومینتیا داو بە دەزگا لیبرسراو کانی دانمارک و دەیان شاھیدیان بەرەو رووی دەزگا لیبرسراو کانی دانمارک کردو تەو. جگە لە دەیان نامە بۆ ئەندامانی پەرلەمان و دانشتن لە گەلێاندا. گروپیک کە هیچ دەستیکە یارمەتی بۆ دریت نە کراو لە هیچ لایەنیکەو. جگە لە یارمەتی کەمی چەند کوردپەرەریک لە دانمارک وە هەروەها چەند کۆمەلە یە کە کوردی لە نەرویح و لە ئوستورالیا. گروپیک و توانا کانی سنووردارە و جگە لەو زۆر جاریش هەول دەدریت دەست بخیرتە کارەکانیەو. سەرەرای ئەو هەش ریتزدار عارف تاوانبارمان دە کات کە شرەخۆر بین و دەلیت (لەسایەیی رەحمەتی ئەوان دە کیرت ئیو هەش پشکیتان پێ بریت) بە راستی جیگەیی داخە رووشن فکریکی وە ک بەریتزیا بۆ چوونیکە وای هەبی، خۆ بەریتزیا ناگاداری زەحمەتی ئەو کارەن وە ک ئامازە مان پیتدا. بەلام حەز دە کەم راستیە ک بۆ بەریتز عارف روونکە مەو، کە ئەوانەیی لەو گروپە کاردە کەن لە دانمارک بریکی باشیان دایکیان لە ئەشکەوتە کانی کوردستان ناویکی بریوون بۆ یە چاروانی شوربای کەس ناکەن، وە شاباشی کەسیشیان ناوی. زۆریک هەن حەز دە کەن کاربکەن وە ک سەربازی وون، بۆ یە تاقەتی میدیای هاوچە ژخیا نیه وە کیلومە تریک لە دووری میکرو فۆنی پالتۆلک و، یا دووربینی کامیرا کان، یا فلاشی فۆتو گرافە کان دادە نیشن.

ریتزدار عارف لە نووسینە کەیدا وە ک بلی داوا لە ئۆرگانیکە وە ک دەستەیی بە گرخستنی هەولەکان بۆ دادگایی کردنی تاوانبار خەزەرە جی بکا کە بچێ بە گز هەموو رۆژ ئاواو ئەمریکادا!!! وە ک بلی ئەو کارەیی کە دوو زل هیزی وە ک سۆفیتی رەحمەتی لە گەل چین دا بۆیان نە کرا ئەمرۆ گروپیکە کوردی بیکەن!!!! کورد دەلی بەردی زل هەلگرتن نیشانەیی نەهاویشتنیە، بۆ یە ئەو گروپە بەقەدەر توانای خۆی کاردە کا. وە پیتشمان وایە دۆزی ئیمە پیتووستی بە دۆستە نە ک دروستکردنی دۆزمن.

ئەگەر بەریتز عارف ناتەبابی هەبی لە گەل کۆمەلە یە کە کاتی خوی تە شیری و جنوشیان پیداو. وە ک خوی دەلی. وە ئەو نووسینەش وە لامیک بیت بۆ ئەوان دەبوا یە لە هەلوومەر جیکی دیدا کە پە یو ندی راستە و خوی بەو کەسانەو یە یا ئەو لایەنەو یە هەبوایە تاو تووی لە گەلدا بکردنایە. یاخود ئەگەر پە یو ندی کە تە لە فونی یا بە شیو یە کە دی لە گەلدا ئەنجام دراو دەبوایە بە هەمان شیو وە لام بداتەو.

هيوادارم ههموو كورد له سه ريه ك بابهت كو كين نه وپيش نه نغال و هه لجه يه كه گه وره ترين تراژيدايي قركردن و ره شه كوژيه له هولوكوستي جوله كه به دواوه له په نجا سالي رابردوودا. نه مرو ئيمه ي كورد سومپاتي (پالپشتي) خه لكي نه وروپامان هه يه با بتوانين بيقوزينه وه. بويه ههموو ئورگانه بي لايه نه كورديه كان له هه نده ران ده بي زماني هاوبه ش دروستبكه ن، ريزه كانيان يه كخه ين تا كاريگه ريان زيادي له سه ر رووداوه كان له داهاتوودا به تاييه ت داواكاري دادگايي كردني تاوانباراني نه نغال و هه لجه .

له كوتاييدا ده مه وي بليم ناردني نه و ياداشته بيويست بوو وه من به لاخومه وه داوا ده كه م له ههموو كومهل و ئورگانه كوردى و عيراقيه كان كه نامه ي له وچه شه ره واني وه زاره تي ده ره وه ي نه مه ريكا و دانمارك بكه ن، وه به تاييه تي وه زاره تي ده ره وه ي دانمارك كاتيڪ كه سه رو كايه تي بازاري نه وروپا به ده ست ده گريت له مانگي حه وتي نه م سال به دواوه بو ماوه ي شه ش مانك. ده ست بو تاوانه كاني خه زره جي دريژ بكه ن و داواي دادگايي به رپرسياراني نه نغال و كيميباراني هه لجه بكه ن.

دلشاد كه ريم

دانمارك ۲۰۰۲/۶/۲۱

Dilshad@kurdi.dk